

Jakus János

· Nyugalmazott alezredes
· jakusj@t-online.hu

Sebestyén I. Elemér

· Gimnáziumi igazgató, Zetelaka, Erdély, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem dokto-
· randusz hallgatója
· sebyy@freemail.hu

A 145. NÉPFELKELŐ GYALOGDANDÁR KÜZDELME ORSOVA KÖRNYÉKÉN 1916-BAN

*The struggle of the 145th Austro-Hungarian Uprisers' Infantry Bigade in
the Orsova area in 1916*

*Borba 145. narodnoustaničke pešadijske brigade u okolini Oršove 1916.
godine*

Románia az 1916. augusztus 17-én az antanthatalmakkal kötött egyezmény alapján 1916. augusztus 27-én – nem provokált módon – katonai agressziót követett el az Osztrák–Magyar Monarchia ellen, azzal a céllal, hogy megszerezze Bukovinát, Erdélyt és Bánátot, de titkon aspirált Besszarábia birtokbavételére is. Bulgáriával szemben alapvetően védelmi jellegű hadműveletekre készültek. A román támadás Magyarország keleti és délkeleti határai mentén bontakozott ki. A román haderő mind Dobrudzsában, mind Erdélyben súlyos vereséget szenvedett. A Bánát megszerzésére irányuló támadásukat a báró bunyai Szívó Sándor ezredes vezette osztrák–magyar 145. népfelkelő gyalogdandár hiúsította meg. Elkeseredett küzdelemben – kapcsolódva az Erdélyben zajló sikeres osztrák–magyar és német hadműveletekhez – visszavonulásra kényszerítette a vele szemben álló 1. román gyaloghadosztályt. Szívó ezredes az üldözés során a menekülő román csapatokat a Duna és az Olt találkozásánál 1916. december 6-án megadásra kényszerítette, és megmaradt felszereléseikkel együtt katonáit foglyul ejtette.

Kulcsszavak: báró bunyai Szívó Sándor ezredes, Ioan Dragalina hadosztálytábornok, Scarlet Demetriade ezredes, 1. román gyaloghadosztály, osztrák–magyar 145. népfelkelő gyalogdandár, Orsova–Mehádia védelmi szakasz, Cserna-csoport, Szívó-csoport

ROMÁNIA HADBA LÉPÉSE ÉS HADSEREGÉNEK FELVONULÁSA AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA ÉS BULGÁRIA ELLEN

Románia mint a központi hatalmak katonai szövetségese az első világháború kirobbanását követően nem tett eleget szerződésben vállalt kötelezettségének, az aktív semlegesség szerepét vállalta fel. Az 1883-ban megkötött egyezményt – Sturdza–Kálnoky-konvenció – az első világháború kirobbanása előtt, 1913-ban újították meg (SZÍJJ 2000: 321). Romániában, I. Ferdinánd király asszisztálása mellett, a helyi politikai csatározásokat Ion I. C. Brătianu miniszterelnök vezetésével az antantbarát politikai erők nyerték meg. Ezzel megkezdődött a nagy alkudozás, amelynek tétje a románok részéről a „ki ígér többet” versenyfutás megnyerése volt. Románia ugyanis területi igényekkel lépett fel mindenekelőtt az Osztrák–Magyar Monarchiával szemben, de aspirált az orosz fennhatóság alatt álló Besszarábia megszerzésére is. Ezt azonban Oroszország nem vette jó néven.

Oka volt annak, hogy Oroszország fenntartásokkal fogadta a románok hezitáló közeledését az antanthatalmakhoz, ugyanis az új szövetséges olyan területekre is aspirált, amelyek Oroszország birtokában voltak, vagy amelyek a megszerzését ők is tervbe vették (Besszarábia, Bukovina). De fenntartásokkal fogadták a Bánátra beterjesztett román igényeket is, amelyet korábban már odaigérték Szerbiának. (Ennek ellenére az oroszok a román katonai összeomlás megakadályozása érdekében három hadsereggel siettek a bajba jutott szövetséges segítségére.) Nem lehet véletlen, hogy az orosz és francia külügyi szervek megállapodtak abban, hogy a háború esetleges győztes befejezését követően „visszavágják” a románok túlzott területi követelését. Ez a bizalmatlanság bebizonyosodott az orosz forradalom okozta „felfordulás” közepette bekövetkezett román magatartást illetően, a központi hatalmak, mindenekelőtt az Osztrák–Magyar Monarchia asszisztálása mellett, a megmaradt öt-hat gyaloghadosztályával a mesebeli „kis gömböc” mégiscsak birtokba vette Besszarábiát, majd bekebelezte Bukovina egy részét is (HAJDU–POLLMANN 2014: 137–139).

Az alkufolyamatban az antanthatalmak kerekedtek felül, amennyiben odaigérték a románoknak hadba lépésük ellenszolgáltatásaként Erdélyt, Bukovinát és Bánátot, amelyet az 1916. augusztus 17-én megkötött titkos bukaresti egyezményben foglaltak írásba, az antanthatalmak és Románia együttműködési szerződésében (ROMSICS 2000: 36). A Monarchia diplomáciája és vezérkara nem provokálta a balkáni országot, miközben ismert volt a román területi követelések ténye, amely részükről a hadüzenet megszövegezésében minden kétséget kizáróan egyértelművé is vált (NAGY 1.

1922: 222–225). Az Osztrák–Magyar Monarchia bukaresti követe, Ottokar Czernin az egyre inkább ellenséges magatartást tanúsító szövetséges ország vezetőivel több mint barátságos viszonyt ápolt, ugyanakkor Magyarország kárára akceptálta a román területi követeléseket.

Czernin Ferenc Ferdinándnak, az Osztrák–Magyar Monarchia trónörökösének köréhez tartozott, és támogatta a Monarchia trialista (föderális) állammá történő átalakításának tervét. Ugyanakkor tartott Németország politikai és katonai erejétől, és külügyminiszterként ennek szellemében képviselte és irányította a Monarchia külügyeit. Közismert tény az is, hogy Németország mind az olasz, mind a román ügy kapcsán ösztönözte szövetségesét a területi engedményekre a két követelőző állam javára. Ezzel a törekvéssel szemben a magyar miniszterelnök, gróf Tisza István minden alkalommal erélyesen fellépett (HAJDU–POLLMANN 2014: 282 és 137–139, hivatkozik CZERNINRE).

A Monarchia politikai és katonai vezetése abban bízott, hogy a román uralkodóknak a német császárral való rokoni kapcsolata elegendő lehet a balkáni állam területszerző szándékainak féken tartására. Ez a felfogás téves helyzetmegítélésnek bizonyult.

Románia 1916. augusztus 27-én hadat üzent, és még ezen a napon megtámadta az Osztrák–Magyar Monarchiát, amelyre a válasz sem késett sokat: Németország, Bulgária és Törökország 1916. szeptember 3-áig – szövetségesi kötelezettségüknek eleget téve – viszontválaszként szintén hadban állónak tekintették magukat az agresszorral.

A ROMÁN HADSEREG FELVONULÁSA

A román haderő két éven át részleges mozgósítás állapotában volt. Ebből adódóan nem kellett hosszú idő ahhoz, hogy a teljes mozgósítást végre tudja hajtani: tíz nap elegendő volt, hogy a haderő felvonuljon a várható hadműveleti területekre. Téves volt az a szakértői megállapítás, amely szerint Románia „1916. augusztus 27-én elrendelte a mozgósítást és hadat üzent a Monarchiának” (HERMANN 3. 2016: 320). A mozgósítást és a hadsereg felvonulását az alkalmazási területre egy napon képtelenség végrehajtani. A déli fronton Dobrudzsában Bulgária ellen, az északi fronton Erdély határai mentén az Osztrák–Magyar Monarchia, pontosabban Magyarország ellen. A vonatkozó hadműveleti tervek kidolgozása Vasile Zottu tábornoknak, a román nagy vezérkar egykori főnökének nevéhez volt köthető, és *Z hipotézis* néven vált ismertté. A hadműveleti terv szerint a haderőt négy hadseregbe szervezve körülbelül 23 gyalog- és két lovas hadosztállal, gyaloghadosztályonként 20 teljes hadi létszámmal rendelkező zászlóaljjal képezte két fron-

ton: délen Dobrudzsában a III. román hadsereg Averescu tábornokkal az élén; északon a Prezan tábornok vezette IV. román hadsereg, valamint Crăiniceanu tábornok vezetése alatt a II. román hadsereg; északnyugaton pedig a Culcer tábornok vezette I. román hadsereg kezdte meg a hadműveleteit. A haderő katonalétszáma a mozgósítást követően meghaladta a 800 000 főt. Kelet- és Délkelet-Magyarország ellen körülbelül 420 000 katonát számláló román hadseregek támadtak, amelyek első lépcsőiben, a harc vonalban körülbelül 200–250 000 katona lépte át az államhatárt.

A román támadás előtt az antanthatalmak részéről történtek kísérletek Bulgária megnyerésére, de nem jártak sikerrel. Bulgária esetében a központi hatalmak befolyása érvényesült, ami rontotta a románok katonai esélyeit, mivel a háborúba lépésük kezdetén eleve kétfrontos küzdelemre voltak kényszerítve. Ezen a tényen semmit nem változtatott a Szalonikiben gyülekező antanterők beavatkozásának ígérete és lehetősége, de nem sokat javított helyzetükön a Dobrudzsában segítségükre siető orosz hadtest harcba lépése sem.

A Z hipotézis néven ismert román hadászati terv számos hiányosságot tartalmazott, nem vált egyértelműen világossá a hadászati cél és annak elérésének módja, amely kiderült a Kelet-Magyarország ellen alkalmazott hadseregek egyenletes erő-eszköz elosztásából a közel 600 km széles, jelentős természeti akadályokkal szabdalta harc vonalon. Nem utolsósorban pedig nem alakítottak ki a haderő ellátásához megfelelően biztonságos anyagi alapokat sem fegyverzetben, sem pedig egyéb, a hadviseléshez elengedhetetlenül szükséges anyagnemek tekintetében. Az ellátást túlnyomó részben az antanthatalmak szállításaira hagyatkozva tervezték meg, amelyet a románokkal szemben nem túlságosan barátságos Oroszországon keresztül volt lehetséges megvalósítani. A Z hipotézis alapján a román hadseregeknek 30 nap alatt a Marost átlépve a Csucsá–Karánsebes vonalat kellett volna elérniük. A román vezérkar kalkulációja szerint a jelzett terepszakaszhely elérését követően lehetett arra számítani, hogy a központi hatalmak a csapaterősítések beérkezése után ellentámadást intézhetnek ellenük, amelynek következtében a Maros folyóig hátrálva, ott szilárd, folyóakadályra épített védelmi hadműveleteket folytathattak volna mindaddig, amíg az ellentámadás lendülete meg nem törik, vagy amíg Bukovinából és Szalonikiből induló antanterők a segítségükre nem sietnek.

Az I. román hadsereg képezte a támadó csoportosítás stratégiai tengelyét, míg a IV. román hadsereg a szárnyat. E tengely szilárdsága és helytállása tehetné volna lehetővé mind a II., mind a IV. román hadsereg támadásának sikeres kibontakozását. Ezzel szemben a három hadsereg térnyerése Erdélyben hadászati szempontból jelentéktelennek volt mondható. A IV. és

a II. román hadsereg körülbelül 50–90 km mélységű térnyerést ért el a Székelyföldön és a Barcaságban.

Az Erdély ellen felvonuló román hadseregek a Déli- és a Keleti-Kárpátok hegyvonulatai által egymástól elszigetelve – térben és időben nem lépcsőzve – azonos időpontban léptek harcba, ami lehetővé tette, hogy a helyszínen tartózkodó, csekély képességekkel rendelkező, a hadászati belső vonalon védekező frissen megalakult osztrák–magyar I. hadsereg hatékonyan késleltesse a térnyerésüket.

ELLENINTÉZKEDÉSEK A ROMÁN AGRESSZIÓ ELHÁRÍTÁSÁRA

Románia hadüzenetét megelőzően, de a hatékony prevencióhoz jelentős késéssel, 1916. augusztus 17-én a Monarchia hadvezetése Galíciából Erdélybe vezényelte báró Arthur Arz von Straussenburg tábornokot és törzsét (osztrák–magyar VI. hadtest parancsnoka és törzse) azzal a feladattal, hogy készítse elő az országrész védelmét. Arz tábornok Kolozsvárott a Farkas utcában rendezte be főhadiszállását, és intézkedett a várható hadműveleti terület védelmének előkészítésére, amely szerint öt védőszakaszt jelölt ki, és ott más frontokról sebtében odairányított, többnyire leharcolt egységek és magasabb egységek (körülbelül 35 000 katona) kaptak védelmi feladatokat. Közvetlenül a román támadás bekövetkezése előtt a magyar kormányzat és az illetékes katonai szervek részéről is intézkedések történtek a veszélyeztetett területek kiürítéséről is. Ahogyan a katonai védelmi intézkedések foganatosítása térben és időben is késedelmet szenvedett, úgy a kormányzati szerveknek a veszélyeztetett terület polgári lakosságának és javaiknak a kimentésére tett intézkedései sem történtek meg kellő időben. A menekülő polgárság tömegei jelentősen hátráltatták a megerősítő csapatok szállítását a kirakó körleteikbe, és onnan az alkalmazási sávjaikba. Ebben az időszakban – különböző források adatai szerint – a veszélyeztetett területekről körülbelül 200 000–1 000 000 menekült kelt útra a számukra kijelölt biztonságos befogadó vármegyék felé (NAGY I. 1922: 70–75).

A védelmi szakaszok a következők voltak: 1. *Gyergyószentmiklósi szakasz* – osztrák–magyar 61. gyaloghadosztály Grallert tábornok vezetése alatt, 2. *Brassói szakasz* – osztrák–magyar 71. gyaloghadosztály Goldbach tábornokkal az élén, 3. *Nagytolmácsi szakasz* – ahol a 143. népfelkelő gyalogdandár kapott feladatot Barwitz ezredes parancsnoksága alatt, 4. *Hát-szegei szakasz* – ahol Berger ezredes vezetésével a 144. gyalogdandár kapott védelmi feladatot, 5. *Orsovai szakasz* – ahol kezdetben a 210. népfelkelő, később pedig a 145. népfelkelő gyalogdandár tevékenykedett előbb

Fiebich-Ribke Rudolf ezredes, majd báró bunyai Szívó Sándor ezredes vezetésével. Az ebben a szakaszban harcoló erőkkel szorosan együttműködtek az osztrák–magyar Duna Flottilla monitorai és felfegyverzett hajóegységei.

Szállítás alatt álltak még a veszélyeztetett terület felé a német 187., a 89., a 76., az Alpenkorps hegyi, a magyar 51., a 37., a 39., a közös 72. gyalogdandár és az 1. huszár hadosztályok, valamint a magyar 1. népfelkelő lovasdandár. 1916. szeptember 17-én Dévára érkezett Erich von Falkenhayn német tábornagy, a volt német vezérkari főnök, aki alárendeltségébe vonta az osztrák–magyar I. hadsereget, ugyanakkor a beérkező alakulatokból megalakította a német IX. hadsereget, és a hadművelési területen tervezett feladatok újraszabályozását követően, együttműködve az osztrák–magyar I. hadsereg csapataival a nagyszebeni, a persányi és a brassói ütközetekben súlyos csapásokat mért az agresszor román erőkre, majd a Hátszegi-medencéből a Szurdok-szoroson és a Vulkán-hágón átkelve csapataival benyomult Havasalföldre, és üldözőbe vette a visszavonuló román hadseregek roncsait. Ebben a küzdelemben nem elhanyagolható szerepe volt az úgynevezett Szívó-csoportnak (145. népfelkelő gyalogdandár), amely a főerőktől lényegében elszigetelve önállóan volt kénytelen elhárítani a jelentős túlerővel rendelkező 1. román hadosztály támadásait.

AZ ORSOVA KÖRNYÉKI HARCOK A SZAKIRODALOMBAN

Mielőtt a részletek kifejtéséhez kezdenénk, célszerű megismerni a szóban forgó földrajzi térséget: a történelmi Magyarország déli csücskében, az ország balkáni kapujának is nevezett Kazán-szoros alsó szakaszán, a Cserna-patak torkolatától délnyugatra, a Duna bal partján fekszik Orsova.

Egyébként a mai város 1966 és 1974 között épült fel, ugyanis a Vaskapu vízlépcső megépítésével a Duna vízszintje közel 35 méterrel megemelkedett, a történelmi Orsova pedig víz alá került. A hely már az ókorban jelentős stratégiai fontossággal bírt, a dákok elleni hadjárat idején (Kr. u. 101–106) ide építtette Traianus császár a Dierna nevű castrumot, és közelében az első Duna-hidat. 1091-ben itt verte meg Szent László serege a betörő kunokat, Nagy Lajos korában pedig már vár állott. A törökök először I. Bajazid szultán uralkodása alatt birtokolják rövid ideig Orsova várát, amely mint a déli határőrvidék egyik kulcsfontosságú vára, öt évszázad alatt többször is gazdát cserélt. A 19. század második felében a városban több nemzetiség békében élt egymás mellett. A román határtól mintegy 4 km-re fekvő határállomásnak egyre jelentősebb szerepe lett. Határvédelmi és vámfunkciói mellett dunai kikötővel is rendelkezett, de áthaladt itt a dunai Széchenyi-út, illetve az a vasútvonal, melyen az Orient expressz is közlekedett. A tele-

pülés határában menekülés közben ásta el az Allion-hegy lábánál Szemere Bertalan, az 1848–1849. évi magyar forradalom és szabadságharc utolsó miniszterelnöke és az egykori kormánytagok egy csoportja 1849. augusztus 23-án a koronázási jelvényeket.

Tanulmányunkban Románia hadba lépésén túl a Magyarország területén folytatott hadműveleteknek egy olyan epizódjával foglalkozunk, amely ez idáig kívül esett a honi kutatók érdeklődésén. Igaz ugyan, hogy Nagybacsoni Nagy Vilmos *A Románia elleni hadjárat 1916–1917* című háromkötetes művében érintőlegesen foglalkozik a témával, de nem ad átfogó képet a Mehádia és Orsova között lezajlott összecsapásokról. Mint ahogyan Habsburg József Ágost főherceg, tábornagy *A világháború amilyenek én láttam* című hétkötetes sorozatában a negyedik és az ötödik kötetekben a román front történéseinek elemzésekor – mint ennek a hadszíntérnek az egykori hadseregcsoporthoz tartozó parancsnok – sem fordít nagy figyelmet erre a területre, csupán a negyedik kötetben tesz említést hat alkalommal e tanulmány tárgyát képező harcokról (JÓZSEF FŐHERCEG 4. 1930: 40, 65, 72, 73, 80, 115).

Báró bunyai Szívó Sándor m. kir. altábornagy 1922-ben, *Falkenhayn és a mehádiai csoport tevékenysége az oláhországi hadjárat alatt* című, 64 oldalas kéziratában összefoglalta az 1916 augusztusától az általa vezetett dandárharccsoport Orsova környékén és a Havasalföldön folytatott harcainak fontosabb eseményeit egészen a harccsoport-parancsnokság feloszlásáig.

Báró bunyai Szívó Sándor m. kir. altábornagy *Falkenhayn és a mehádiai csoport tevékenysége az oláhországi hadjárat alatt* című kéziratát (HM-HIM levéltár, 546/1/1 nytsz.), az Orsova környéki harcokkal kapcsolatos visszaemlékezéseit válasznak szánta Erich von Falkenhayn *A IX. hadsereg hadjárata az oláhok és oroszok ellen 1916/17* című műve II. kötetére, a *Harcok és győzelmek Oláhországban* című fejezetében megfogalmazottakra, a Szívó-csoport működésének hatékonyságával kapcsolatos kritikái észrevételeire. Dolgozatunkban alapvetően ezen összefoglaló munkára támaszkodva teszünk kísérletet az osztrák–magyar csapatok Orsova környékén folytatott harcainak bemutatására.

Ezeket a harci eseményeket ugyancsak összefoglalta Ioan Dragalina tábornok, aki érintett volt az I. román gyaloghadosztály és az I. román hadsereg parancsnoka révén, valamint fia, Virgil Alexandru Dragalina is, aki e történeteket megörökítette a *Viata tatalui meu, generalul Ioan Dragalina* (Apám, Ioan Dragalina tábornok élete) című kötetében.

A könyv 2009-ben került a nyilvánosság elé Bukarestben. Virgil Alexandru Dragalina az apjának kívánt emléket állítani művében, kiemelve a tábornok elkötelezettségét a románok ügye mellett, amely szerint késznek mutatkoztak az antanthatalmak oldalán belépni a háborúba, hadat üzen-

ve egykori szövetségesüknek, az Osztrák–Magyar Monarchiának. Vagyis Dragalina tábornok fia nem volt részese az Orsova környéki harcoknak, ugyanis ebben az időben a román haditengerészet tisztjeként a Dunán és a Dnyeszteren teljesített szolgálatot. Információit többnyire családi és baráti forrásokból, elbeszélésekből, illetve kiadványokból, visszaemlékezésekből meríthette. Ennek ellenére a kiadvány igen hasznos lehet a kutatók számára, megismerhetik például a Nagy Háborúval kapcsolatban a román hadtörténetírás szemléletének egy sajátos változatát. A mű részét képezi Dragalina tábornok hadinaplójának egy része is, amelyet az 1. román hadosztályparancsnok 1916. szeptember 22-e és október 21-e között vezetett. Dolgozatunkban a román fél tevékenységének bemutatását a jelzett területen erre a munkára alapozva tárjuk az olvasó elé.

ROMÁN FELVONULÁS ORSOVA KÖRZETÉBEN 1916. AUGUSZTUS 28-ÁN

Az első világháború kirobbanásakor Románia a nyugati határszakaszon is erősítési munkálatokat hajtott végre. De a magyar oldalon is voltak erősítések, például az Allion-magaslaton, ahonnan megfigyelés alatt lehetett tartani a Dunát, a Cserna völgyét és a román határra vezető utakat. Ebben a körzetben vonult fel és lépett harcba az I. román hadsereg kötelékében az 1. román gyaloghadosztály Ioan Dragalina tábornok vezetése alatt.

Az I. román hadsereg összetétele: 1. hadosztály (Vârciorova-, majd Cserna-csoport), 11. hadosztály (Zsil-csoport), 23. hadosztály (Olt, Lotru-csoport), valamint tartalékban a 2., a 12. és a 13. hadosztályok, összesen 134 000 fő. A parancsnokság Craiován tartózkodott. A hadseregparancsnok Ioan Culcer tábornok volt (ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI 1938: 888). A hadsereg csoportosítása a hadműveletet menetében gyakorta változott: a nagyszebeni csatában például a 2. és a 13. román gyalogos hadosztályok vettek részt és szenvedtek megsemmisítő vereséget.

Az Osztrák–Magyar Monarchia ellen felvonult három román hadseregből az I. román hadsereg volt a legelszigeteltebb. A II. román hadseregtől a Déli-Kárpátok legmagasabb és legszélesebb masszívuma, a Fogarasi-havasok választotta el. De nemcsak a szomszédos hadseregtől volt elszigetelve, hanem saját hadosztályai között is 70–80 km széles hegyvonulatok húzódtak. A határhegységben található három csoport nem volt képes szoros együttműködés megvalósítására (ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI 1938: 889).

Az I. román hadsereg – és egyben az egész front – balszárnyán az 1. hadosztály csapataiból összeállított Cserna-csoport állt a karánsebesi származású Ioan Dragalina tábornok parancsnoksága alatt.

Ioan Dragalina tábornok (1860, Karánsebes–1916, Bukarest) a temesvári kadétiskolában, majd a bécsi Katonai Akadémián tanult. Mint a cs. és kir. 43. gyalogezred fiatal kadétja részt vett az 1882-ben Bosznia-Hercegovinában kitört fegyveres felkelés megfékezésében. 1887-ben kilépett a Monarchia hadseregéből, családjával áttelepült Romániába, és belépett a román hadseregbe. Pályafutása gyorsan ívelt fölfelé, 1893-ban százados, 1899-ben őrnagy, 1908-ban már alezredes. Az osztrák–magyar hadseregben szerzett tapasztalatainak is köszönhetően 1908 és 1911 között a bukaresti Gyalogsági Tiszti Iskola parancsnoka. 1911-től tábornok, a konstancai 34. gyalogezred parancsnoka. Románia semlegességének időszakában (1914–1916) a Prahova-völgy erődítési munkálatainak parancsnoka. Közvetlenül a hadba lépés előtt nevezték ki a Turnu Severinben állomásozó 1. hadosztály parancsnokává. 1916. október 24-én átvette Culcer tábornoktól az 1. hadsereg vezetését. Másnap terepszemle közben, a Zsil-völgyi Lainici kolostor közelében, autója géppuskatűzbe került, hátán és a bal karján súlyosan megsebesült. Bukarestbe szállították, ahol a gyógykezelések ellenére sebe elfertőződött, és november 6-án meghalt.

A hadosztály összetétele a háborúba lépéskor: 1. vadászvezred – parancsnoka Bucur Bradescu alezredes; 1. gyalogdandár – parancsnoka Gh. Negruzzi ezredes; 17. Mehedinți gyalogezred – parancsnoka T. Tăutu ezredes; 57. Mehedinți gyalogezred – parancsnoka Gh. Damian ezredes; 2. gyalogdandár – parancsnoka Scarlat Demetriade ezredes; 1. Dolj gyalogezred – parancsnoka Macedoneanu alezredes; 31. Calafat gyalogezred – parancsnoka Georgescu alezredes; 1. tüzérdandár – parancsnoka C. Lupascu ezredes; 1. tüzérezred – parancsnoka Edgard Poltzer ezredes; 5. tüzérezred – parancsnoka Ioan Constantin Dejoianu alezredes; valamint a hadosztály közvetlen alegységei. A parancsnokság kezdetben Turnu Severinben volt, szeptember 1-jétől Cireș településre (hegyi falu a harcfront közelében) települt. A hadosztály összesen 23 gyalogzászlóaljjal és 17 tüzérségi üteggel (körülbelül 16 000 katona) kezdte meg a határ menti harcokat a Cserna-patak mentén (DRAGALINA 303–304). A román kutatók szerint a hadba lépés napján a haderő létszáma nem volt teljes. Románia ugyanis csak 1919-ben tért át a Gergely-naptárra, az országban használatos Julianus-naptár a háborúba lépéskor pedig augusztus 15-ét mutatott, Nagyboldogasszony napját. Érthető okok miatt a hadüzenet időpontját titokban tartották, az ünnepre való tekintettel viszont sokan eltávozáson voltak. Természetesen a parancsnokok, így Dragalina tábornok is, azonnal kiadta a parancsot az eltávozáson lévők visszahívására, de a csapatok létszáma csak 18-ára (a Gergely-naptár szerint augusztus 31-ére) lett teljes (DRAGALINA 2009: 436).

AZ OSZTRÁK–MAGYAR 145. GYALOGDANDÁR MEGALAKÍTÁSA

Dragalina tábornok csapataival szemben 1916. augusztus 27-én az Albániából Orsovához vezényelt 210. népfelkelő gyalogdandár három zászlóalj, egy portyázó százada és két tüzérségi ütege hat löveggel sorakozott fel Fiebich-Ripke Rudolf ezredes parancsnoksága alatt. Szeptember 4-éig az orsovai szakaszon harcban álló csekély számú osztrák–magyar erőt a románok visszaszorították a Cserna-patak nyugati partjára, melynek során feladni kényszerültek Orsovát is. Szeptember elején további csapaterősítések érkeztek a térségbe: a 19. vadász, a 48/VI. (510 puska), a 76/V. (105 puska), a 28/I. (384 puska), a 33/II. (horvát) népfelkelő zászlóaljak (524 puska) Albániából, valamint a 69/V. zászlóalj és kisszámú tüzér alegység az olasz frontról, Szerbiából pedig a 25/II. népfelkelő zászlóalj (700 puska). A 69/V. zászlóalj és egy üteg szeptember második felében átadásra került a 144. dandár részére. Helyébe a belgrádi katonai főkormányzóság átadta a 25/II. népfelkelő zászlóaljat azzal a kikötéssel, hogy annak harcvonalban történő alkalmazása nem javasolt, mert a zászlóalj kiképzetlen, harcra alkalmatlan idősebb korosztályból került megszervezésre (SZÍVÓ 9). Minimális zászlóaljnyi erő – főleg bosnyákok, például a 3/V. bosnyák zászlóalj – még érkezett a térségbe, de azokkal sem lehetett kiegyenlíteni a nyomasztó román főlényt. Ideiglenesen egy német zászlóalj is állásban volt a Duna mentén, de azt kevéssel a harcok megkezdése után elvezényelték Dobrudzsába. A határhegység csapatokkal járhatatlan szakaszait – a románokhoz hasonlóan – Ripke ezredes, majd Szívó ezredes is portyázó osztagokkal biztosította. A Dunát Óasszonyrétnél a Duna Flottilla biztonságosan lezárta.

Szeptember 4-étől a 210. dandár megnevezése megszűnt, és új hadrendi számot kapott, átnevezték 145. népfelkelő gyalogdandárrá. Alárendelt zászlóaljainak a száma szeptember közepéig kilencre emelkedett, amelyeknek a harcát hat tüzéruteg támogatta.

Szeptember közepén érkezett a hadműveleti területre báró bunyai Szívó Sándor ezredes, az osztrák–magyar 10. lovasdandár volt parancsnoka és törzse, és átvette a védőszakaszban tevékenykedő csapatok fölött a parancsnokságot. A dandártörzs kezdetben Karánsebesen települt, majd áttette székhelyét Mehádiára. Szívó ezredes a szemrevételezést követően intézkedett a védelmi rendszer megerősítésére: Orsova környékén a Duna-csoport, a 25/II., a 33/II. (horvát) népfelkelő, a 76/V. zászlóaljak, melyek parancsnoka Nosek Broniszláv alezredes (körülbelül 1335 puska); a Cserna-patak mentén Mehádiáig pedig a Mehádia-csoport, a 48/VI., a 69/V., az 1/VI. bosnyák, a 3/V. bosnyák, a 28/I. honvéd, a 19. vadász zászlóaljak, melyeknek parancsnoka

Fiebich-Ripke Rudolf ezredes (körülbelül 2000 puska). Onnan Somosrévén át a határhegység 2231. magassági pontjáig a Somosréve-csoport néhány portyázó osztagának – melyek parancsnoka Broser Gusztáv alezredes (körülbelül 750 puska) – tevékenységét kellett koordinálnia, amely egyben a szomszédos 144. dandárral (Hátszeg-csoport) a csatlakozást is biztosította. A hadszíntér-előkészítésben mutatkozó hiányosságokon túl a védelmi harc szervezését nehezítette, hogy a Szívó-csoportnak a közvetlen alakulatai, például hadtáp-lépcső, híradó szervek, műszaki alegységek és eszközök, a támogató tüzérség stb. nem, vagy csupán korlátozott hadrafoghatósági állapotban álltak rendelkezésre, miközben a manőverutakat az uralgó magaslatokon állásban lévő román tüzérség tűz alatt tartotta, és használhatatlanná tette. A harcoló csapatok anyagellátása nagy kerülő útvonalakon volt biztosítható, amely nagy idővesztéssel járt. A védőcsapatok vezetése, azok nagyságrendjéhez viszonyítva, a széles harcvonalon híradó összeköttetések hiányában csupán hírvivők útján volt lehetséges, míg a védelmi támpontok közötti összeköttetést járőrökkel lehetett megoldani. A védelmi rendszer rejtését megnehezítette a területen élő viszonylag nagyszámú román lakosságnak az ellenség felé történő kapcsolattartása. Ugyanis ezen a területen a polgári és az állami javak kiürítésére vonatkozó intézkedések alig észrevehetően érvényesültek. A szemben álló román hadosztály parancsnokának (Dragalina hadosztálytábornok) Karánsebesen, az Orsovát megszállva tartó román zászlóalj parancsnokának (Kurica őrnagy) pedig Orsován közeli hozzátartozóik éltek, akikkel szoros kapcsolatot tudtak fenntartani. Kurica őrnagy például még a békeidőkben nyaralótulajdonos volt Orsován, és a hadműveletek menetében parancsnokságát is a saját nyaralójában rendezte be (SZÍVÓ 9).

A 145. dandárt október 4-én alárendelték a Hátszegi-medencében szerveződő 301. német hadosztálynak, amelynek a parancsnoka von Busse tábornok volt (von Busse első alkalommal október 13-án szemlélte meg a Szívó-csoport harcvonalt és a parancsnokságát). Amikor Falkenhayn Erdélybe érkezett, és átvette az ott harcba álló csapatok felett a parancsnokságot, a dandár kikerült az osztrák–magyar I. hadsereg kötelékéből, és a továbbiakban a német IX. hadsereg alárendeltségébe lépett úgy, hogy anyagi alapjait továbbra is az osztrák–magyar I. hadsereg szállásmesteri osztálya biztosította. A 145. népfelkelő gyalogdandár sohasem haladta meg a kilenc zászlóaljnyi erőt, ellenkezőleg, kötelékéből a harcok során több alkalommal is zászlóaljakat, tüzérütegeket vezényeltek át például a Hátszegi-medencébe, miközben az igényelt hadtáp- és műszaki alegységeket a támadásba történő átmenetet követően csak az Olt átlépése után kapta meg. Jól érzékelhető tehát, hogy ezen a szakaszon a szemben álló felek az ellenségeskedés

kirobbanásának néhány hetében milyen aránytalan felállásban néztek „farkasszemet” egymással. Így volt ez annak ellenére is, hogy a Duna Flottilla egységei, amelyek a Mackensen tábornagy vezette dunai hadsereg alárendeltségében tevékenykedtek, és esetenként beavatkoztak az Orsova környéki harcokba is, kétségtelenül növelték a csoport harcértékét.

AZ 1. ROMÁN HADOSZTÁLY TÁMADÁSA MEHÁDIA ÉS ORSOVA KÖZÖTT

A román Cserna-csoportra az a feladat hárult, hogy elfoglalja a 145. dandár Orsova környéki állásait, a Cserna folyó völgyét és a Mehádiától északra lévő magaslatokat. A hadosztály részére megszabott feladatok túlméretezése is jelzi a román hadműveleti tervezés hibás számításokon alapuló túlzott optimizmusát (ŞEICARU 1994: 253). Ezt a terepszakaszt megtartva biztosítania kellett az Erdélybe törő román csapatok balszárnyát. Azok terv szerinti térnyerése esetén pedig folytatnia kellett a támadást a Tisza vonalának eléréséig, majd onnan észak felé Temesvár, Szeged irányába, vagyis birtokba kellett vennie és meg kellett tartania a Bánság területét, miközben el kellett zárnia a hajózási útvonalat a Dunán. Feladata volt továbbá az is, hogy a tervek szerint Szalonikiból a Balkánon előnyomuló antantsapatokkal az összeköttetést felvegye, és biztosítsa azok átkelését a Dunán. A kialakult helyzet függvényében fel kellett készülnie egy esetleges osztrák–magyar ellentámadás esetén az ellenség előretörésének megakadályozására a Duna mentén Románia belseje felé.

Dragalina tábornok hadosztályát két részre osztotta: a 31. Calafat ezred három zászlóaljja, egy fél 7,5 cm-es, egy 6,3 cm-es és egy 5,3 cm-es üteggel a Padesu–Pediglava-magaslatokat támadta, nem sok sikerrel (MOCANU 1986: 24). A csapatok zömét, melyeket személyesen irányított – hét zászlóalj, két és fél 7,5 cm-es, egy könnyű és egy fél 10,5 cm-es üteg – a következőképp osztotta fel: az 1. vadászrezred két zászlóaljának az Ozoinát, az 57. gyalogezred három zászlóaljának a Dranicet, míg a 17. gyalogezred két zászlóaljának az Alliont kellett támadnia. Tartalékként másfél zászlóalj állt rendelkezésre (DRAGALINA 2009: 340).

Orsova környékén az összecsapások a hadüzenet utáni első napon kezdődtek meg. Miközben Erdélyben Predeálnál, illetve a Kárpátokon át vezető szorosokban már a hadüzenetet megelőző órákban összecsapásokra került sor az előnyomuló románok és a határ őrzésével megbízott osztrák–magyar csendőr- és pénzügyőrőrsök között. 1916. augusztus 28-án 5.00-kor az Allion-hegynél tüzéségi támadásra, majd gyalogsági rohamra került sor. Vagyis korábban, mint ahogyan az Álmos nevű felfegyverzett osztrák–ma-

gyar gőzös megnyitotta volna a tüzet Turnu Severinnél (KIRIȚESCU 1. 1989: 236). Ezzel kapcsolatos vitéz Bornemisza Félix m. kir. folyamőrkapitány közlése (BORNEMISZA 1928: 98–127). Könyvében leírja, hogy már az ellenségeskedések megkezdése előtt román részről az osztrák–magyar hajókat rendszeres fegyveres provokációk érték, amelyek során például Rustschuk kikötőben 1916. augusztus 27-én 21.30-kor elsüllyesztették az S/2 sz. uszályt, valószínűleg a valódi célpont a közelben horgonyzó Bosna monitor volt. A folyami flottillát egyébként még a háború kirobbanása előtt alárendelték a szervezés alatt álló Mackensen tábornok által vezetett dunai hadseregnek. A flottilla a veszélyeztetett folyamszakaszon két monitorosztályba került megszervezésre. I. osztály: *Bosna, Sava, Enns* és *Inn* monitorkok, állomáshelyük pedig a Belene-csatorna. A II. osztály a *Bodrog, Körös* és *Lajta* monitorokból, valamint a *Fogas, Csuka, Viza, Borsch* és *Compó* őrnaszádokból állt. A II. osztály monitorjai a román támadást követően fedélzeti fegyvereikkel tűz alá vették Giurgiu város kikötőjét, ahol jelentős károkat okoztak. Az Álmos nevű felfegyverzett gőzös 1916. augusztus 28-án 5.00-kor farral előre Kladovóból Turnu Severinig *völgymenetet* hajtott végre, és 5.15-kor tűz alá vette a Turnu Severinben található fontos célokat: a villanyközpontot, a hajógyárat, a pályaudvart, a lovassági laktanyát, a vízműveket, valamint a Gura Vojnál lévő tengerészházat, amelyekben károok és veszteségek keletkeztek. A hajó gyenge teljesítménye okán nehezen tudott Orsovára elvergődni, miközben a román parti tüzérség részéről találatok is érték. Az Álmos egy 7 cm-es, két 4,5 cm-es löveggel és 2 darab géppuskával rendelkezett. A tüzeharcban a hajó 7 cm-es lövege 87 darab gránátot lőtt ki, majd meghibásodott, a javítást követően még három lövést adott le. Az akció során az alábbi lőszerfelhasználás történt: 7 cm-es lövegek: 90 darab gránát; 4,5 cm-es lövegek: 370 darab gránát; géppuskák: 3250 darab lőszer. Az Álmos gőzös 1916. augusztus 28-án 8.15-kor elérte Ada Kaleh-szigetet, majd Orsovánál csatlakozott a flottillához (BORNEMISZA 1928: 104–105).

A 31. Calafat gyalogezred, az 1. Dolj gyalogezred, az 57. Mehedinți gyalogezred a Börzától 2 km-re keletre lévő Meterezele-magaslatokat támadta meg (DRAGALINA 2009: 315). Az 1. és a 31. ezredek gyenge ellenállásba ütköztek, míg a börzai domboknál heves összecsapás bontakozott ki, a támadásokat ellentámadások követték. Itt mutatkozott meg először a román katonák „harcra termettsége”. A román katonák harci morálja, főleg a háború kezdetén, elég alacsony volt. Az első napokban gyakran előfordult, hogy támadás közben, az ellenség első lövései után a katonák közt pánik tört ki, elhagyták soraikat, és félelemtől reszketve rohantak vissza. Ez elsősorban a tapasztalatlanságnak és a tisztí (főleg tartalékos tiszték), valamint legénységi állomány hiányos, helytelen kiképzésének volt betudható. A hadsereg

kiképzése ugyanis legtöbbször parádés masírozásokból, helytelen elméletekből, robotolásból és brutális verésből állt (DRAGALINA 2009: 317).

A szívós ellenállásba ütközött zászlóaljok csak nagy nehézségek és veszteségek árán tudtak előre haladni. Szeptember 1-jén a románok az egész frontszakaszon támadásba lendültek. A cél az volt, hogy elfoglalják a magyar határon belüli (Csernától keletre) megerősített magaslatokat, még mielőtt a szemben álló fél elegendő erőt tud felvonultatni azok védelmére. Ezek közül is kiemelendők a már említett Allion- és a tőle északra lévő Ozoina- és Dranic-magaslatok – Orsovától és Csernahévíztől keletre –, melyeken szögesdrótakadályok és reflektorok mellett fedett beton tüzelőállásokban géppuskák voltak elhelyezve. A románok a Fiebich-Ripke ezredes vezette erőket négy és fél zászlóaljra és négy ütegre becsülték (KIRIȚESCU 1. 1989: 237).

Elsőként a kulcspozíciót jelentő Ozoina-magaslat került a románok birtokába, melyet délután 14.30-ra az 1. vadászrezred szuronyrohammal foglalt el. A Dranic-magaslathoz beosztott erők támadása megakadt a szögesdrótakadályoknál, ezt csak estefelé, az osztrák–magyar erők visszavonulásának megkezdésekor sikerült birtokba venniük. Az Allion elleni frontális támadás reggel 8.00-kor kezdődött, a védők, akiket az Álmos felfegyverzett gőzös is támogatott, heves harcok után 13.25-kor adták meg magukat. Estére az osztrák–magyar alegységek a Cserna bal partjára húzódtak vissza, a románok birtokába került – többek közt – hét löveg (összesen hat lövege volt a Fiebich-Ripke csoportnak!), több géppuska és egy reflektor. A hadifoglyok száma 654 katona és 9 tisz, köztük Wolff őrnagy, az Allion-magaslat védőinek parancsnoka (KIRIȚESCU 1. 1989: 237). Másnap a román támadás folytatódott, elfoglalták Orsovát, a védők Óasszonyrétig húzódtak vissza. Szeptember 4-éig a románoknak sikerült elfoglalniuk a Cserna-völgyi Koromnák, Csernahévíz és Börza településeket. Ezt követően, október elejéig ezen a szakaszon a helyzet számottevően nem változott, kisebb román támadásokat ellentámadások követtek, de a frontvonal gyakorlatilag ugyanaz maradt.

A nagyszebeni csatát követően a Zsil völgyében is megkezdődött a központi hatalmak ellentámadása. Ellentétben Hermann (HERMANN 3. 2016: 322) megállapításával, Nagyszebent a románok a hadjárat során soha nem vették birtokba. Az 1916. szeptember 26-a és 29-e között lezajlott nagyszebeni csata a várostól délre a Vöröstoronyi-szoros bejáratának körzetében zajlott le, és a románok katasztrofális vereségével végződött. Ennek kivédésére – Dragalina tábornok véleményét figyelmen kívül hagyva –, a Cserna-csoporttól csapatokat rendeltek a visszavonulóban lévő 11. román hadosztályhoz. Szeptember 27-én az 1. vadászrezredet, a 31. gyalogosezredet, egy lovasszázadot és négy tüzéruteget, szeptember 29-én pedig az 57. gyalogezredet irányították át a veszélyeztetett területre (DRAGALINA 2009: 361–362).

A SZÍVÓ-CSOPORT VÉDELMI HARCAI MEHÁDIA ÉS ORSOVA KÖZÖTT

Az ellenségeskedés kezdetétől számított egy hónap elteltével a román túlerejű támadások nem hoztak számottevő eredményt. Térnyerésük néhány kilométer mélységet ért el. Csupán Orsova körzetében tudtak említésre érdemes sikereket felmutatni, miközben a 145. dandár meglehetősen vegyes összetételű zászlóaljai a védelmi harcokban derekasan helytálltak. Az osztrák–magyar és német csapatoknak a Szurdok-szoroson és a Vulkán-hágón át indított támadásához csatlakozva október 1-jén a Szívó ezredes vezette dandár is támadásba lendült az egész, Vârful Cocoşului–Orsova között húzódó frontszakaszon. Az 1. román gyalogezred 1. zászlóalját délelőtt 10 órára kiverték Börza és Csernahévíz településekről. A román ellentámadás délután 13.15-kor indult négy és fél századdal, melynek eredményeként 16.20-ra ezek a települések ismét a birtokukba kerültek. A frontvonal déli szakaszán reggel 7.00-kor három dunai monitor az Allion- és Ozoina-magaslatokat kezdte löni, miközben az osztrák–magyar 76/V. és a 33/II. (horvát) népfelkelő zászlóaljak támadásba lendültek, és visszavették Orsovát. Délután ezeket is sikerült az 1. román gyalogdandárnak visszaszorítania. 14.30-kor a románok az Orsovától nyugatra található Dealul Moşului- és Dobra-magaslatokon foglaltak állást (DRAGALINA 2009: 366). A változó eredményekkel folytatott összecsapásokat követően október 4-én a románok fokozták erőikifejtésüket, amelynek eredményeként a 17. gyalogezred az osztrák–magyar alegységeket ismét Óasszonyrétig szorította vissza (DRAGALINA 2009: 366). Ezután, október végéig a Cserna-völgye a Kárpátokban húzódó frontvonalnak egy viszonylag csendes szakasza lett. A völgy két oldalán szemben álló felek jelentősebb harci cselekményekre nem szánták rá magukat. Bár Falkenhayn minden kínálkozó alkalmat és lehetőséget megragadott ahhoz, hogy aktívabb tevékenységre ösztönözze a Szívó-csoportot.

Szívó ezredes Falkenhayn tábornok intézkedésének megfelelően járt el, amikor egyébként harci alkalmazásra korlátozottan alkalmas zászlóaljaival támadást intézett a meglehetősen lassan és óvatosan előrenyomuló románok ellen, és egy német páncélvonat beavatkozásával Orsova körzetében ideiglenesen visszaszorította őket a Cserna bal partjára. A támadás arra az időpontra esett, amikor a Zsil völgyében a 11. bajor hadosztály kitört a Szurdok-szoroson és a Vulkán-hágón át a Havasalföldre, de a Déli-Kárpátok előterében a románok visszaszorították, és Petrozsényt ismételten elfoglalták. Szívó ezredes dolgozatában arról számol be, hogy a Zsil menti harcok színhelyére – a román fogolyvallomások szerint – az 1. román hadosztály

ezredeiből vontak el ideiglenesen századokat, és az így összeállított alakulatokat irányították át a veszélyeztetett területre, a harcvonalban keletkezett fogatékot pedig úgynevezett *milic* zászlóaljakkal helyettesítették (SZÍVÓ 16). Erre a hírre Szívó ezredes csapatai is visszavonultak megindulási állásaikba. Jellemző az Orsova környékén harcoló osztrák–magyar Duna-csoport állapotára, hogy a gyalogság a kézfegyverek tekintetében háromféle zsákmányolt puskával volt felszerelve, amelyekhez a lőszerellátás nem volt folyamatosan biztosított. Megtörtént, hogy az egyik támogató tüzerüteg két nehézlövege meghibásodott, és azok javítására Bécsből kellett fegyvertechnikust rendelni, aki csak napok múlva érkezett a helyszínre, hogy elvégezze a szükséges javításokat.

Szívó ezredes november 4-én tudta meg, hogy Orsova környékére beérkezőben van hozzá a 2. német kerékpáros dandár báró Quadt ezredes vezetése alatt. A támogató dandár harcedzett alakulat volt, körülbelül 1000 puskát és 20 géppuskát jelentett, és komplett hadtápellátással rendelkezett. Szívó ideiglenesen Quadra bízta a védőszakaszában a Duna-csoport parancsnokságát, amely intézkedés már jelezte, hogy a tervbe vett döntő támadás főerőkifejtését hol fogja megvalósítani.

Időközben Erdélyben folytatódott a román hadseregek vesszőfutása: vereséget szenvedtek Persánynál és Brassónál is. Ugyanakkor Arz tábornok csapatai is akcióba léptek, és Prezan tábornok IV. román hadseregét visszavonulásra kényszerítették. Falkenhayn és Arz tábornokok a nagyszzebeni csatát követően két hét elteltével megtisztították Kelet-Magyarországot az agresszor román hadseregektől. A hadműveletek további folytatását tekintve azonban némi vita keletkezett a központi hatalmak hadvezetésében. A vita tárgyát az képezte, hogy a támadó hadműveleteket ki és milyen irányba vigye tovább. Az a megoldás született, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia trónörököse, a későbbi IV. Károly vezetésével létrehozták a Délkeleti Hadseregcsoport Parancsnokságot, amelyhez beosztást nyert az osztrák–magyar VII., az I., valamint a IX. német hadsereg. Később a hadseregcsoport parancsnoki tisztét József Ágost főherceg tábornagy vette át, és miután a német IX. hadsereg kikerült az alárendeltségéből, helyette megkapta az osztrák–magyar III. hadsereg irányításának jogát. A terv az volt, hogy Brassó–Bukarest irányban folytatódik a támadás, miközben Dobruzsából Mackensen tábornok csapatai, amelyek már átkeltek a Dunán, a bekerített román főerőket megadásra kényszerítik, és birtokba veszik az ország fővárosát, Bukarestet. A román ellenállás azonban Brassótól délre megerősödött, és a tervezett irányban a Kárpátok hágóin a támadó hadosztályoknak nem sikerült teret nyerniük. Az időjárás kezdett rosszra fordulni, ami nem engedett semmiféle további késlekedést. A Kárpátokon át való kitéréshez a gyenge

lányszemet a román ellenállás vonalán az I. román hadsereg széles, szétaprózódott harcvonala jelentette. Falkenhayn nem habozott, a német LIV. hadtest (Kühne tábornok csapatai) a Hátszegi-medencéből kiindulva 1916. november elején immár végérvényesen megtörte a románok ellenállását. A Târgu Jiu-i csatában elszenvedett vereséget követően megkezdődött a románok gyors ütemű visszavonulása a főváros felé. Culcer tábornok Olténia kiürítését és az I. román hadsereg Olt vonalára való visszavonulását javasolta. A román nagy vezérkar ezt elutasította, de mivel a helyzetet nagyon súlyosnak ítélte meg, figyelembe véve a reális harctéri helyzetet, Culcer tábornokot az I. hadsereg éléről október 23-ától elmozdította, és helyébe az I. hadosztály parancsnokát, Dragalina tábornokot helyezte.

A hadműveletek fő irányában zajló eseményekhez viszonyítva Szívó ezredes csoportja késésben volt, lényegében nem voltak csapatszintű összeköttetései a Hátszegi-medencéből kitörő LIV. hadtesttel. Szívó ezredes csapatai Falkenhayn tábornok erélyes sürgetése ellenére sem tudtak a támadáshoz megfelelő időben felzárkózni. Ugyanakkor folyamatosan lekötötték az I. román hadosztályt, ezzel megakadályozva, hogy az számottevő csapaterősítéseket küldjön a szövetségeseikkel szemben védekező I. román hadsereg fő erőinek támogatására. A Dragalina tábornok helyébe lépő Demetriade ezredes a Mehádia és Orsova közötti harcvonalból saját elhatározásából ugyan útba indított egy harccsoportot a Târgu Jiu-i ütközet helyszínére, de a Tăut-különítmény három zászlóalja lekészte a csatát. A harcok közben, a Tăut-különítménynek is nevezett három zászlóaljat átírányítják Arámabányán a Târgu Jiu környéki harcokhoz. A Cserna-csoport ereje ennek következtében a 17., 57. és 31. gyalogosezredekre apadt.

Szívó ezredes – november 11-e és 13-a között – három napig tartó kemény harcban Mehádia és Orsova térségéből mégiscsak kiszorította a románokat, akik a Cserna bal partjára húzódtak vissza. Ezzel azonban még nem értek véget az összecsapások a térségben. A német IX. hadsereg-parancsnokság részéről Szívó ezredesre egyre nagyobb nyomás nehezedett a támadás ütemének növelésére, amelynek többek között az egyik fontos indoka a Duna hajózhatóságának biztonságossá tétele volt, hiszen a folyó szabad hajózhatósága jelentősen megkönnyíthette az anyag-utanszállítást a harcoló csapatoknak (SZÍVÓ 26–29).

AZ I. ROMÁN GYALOGHADOSZTÁLY VERESÉGE

November 17-én, a Târgu Jiu-i vereség után, a Demetriade ezredes vezette román hadosztályt azt a parancsot kapta, hogy vonuljon vissza Filiași irányába, hogy az I. román hadsereg balszárnyát fedezni tudja. A parancsot

viszont hamarosan törölték, a csapatmozgások szervezettségének biztosítására a nagy vezérkar újabb rendelkezése az volt, hogy a hadosztály maradjon a helyén, és tartson ki. Mivel időközben Demetriade ezredes minden összeköttetése megszakadt a felettes szervekkel, felsőbb parancs nélkül elrendelte a Cserna-csoport csapatainak november 22-éről 23-ára virradóra az elfoglalt állások feladását, és a visszavonulás megkezdését. A visszavonulás és a járulékos feladatok végrehajtása szervezeten indult meg. A keleti irányba visszavonuló csapatok alegységei elérték a már egy német különítmény által megszállt Turnu Severin körzetét, ahol csatlakozott hozzájuk a Tăut-különítmény (DRAGALINA 2009: 476).

Észelve a románok visszavonulását, Szívó ezredes november 24-ére a megváltozott feladatoknak megfelelően újjászervezte csapatai harcrendjét, és szorosan a menekülők nyomában haladva megkezdte az üldözést. Falkenhayn több alkalommal is felszólította a csoport parancsnokát, hogy tegyen meg minden lehetséges intézkedést az üldözés teljes körű bevezetéséért. A siker kierőszakolására Kühne tábornok korlátozott feladatokkal kisebb tüzerütegekkel megerősített lovas és gyalogos különítményt indított el Turnu Severin felé, amelynek a váratlan felbukkanása a románok hadtápterületén gyorsabb ütemű visszavonulásra kényszerítette Demetriade ezredes csapatait. A német Picht-különítmény – mint portyázó osztag – minden ellenállás nélkül elérte és elfoglalta Turnu Severint. Picht százados különítménye Filiaşiról indult, és a vasútvonal mentén haladva, Balotánál egy gyenge *milic* zászlóaljzat szétugrasztva november 22-én este érte el Turnu Severint.

Turnu Severinben a németek – a Picht-különítmény – védelemre rendezkedtek be, és lezárták a város bejárataihoz vezető útvonalakat. Ugyanakkor felfegyverezték a városban fogva tartott mintegy 380 hadifoglyot is. Ez az állítás csak abban az esetben értelmezhető, ha a különítmény a városban elhelyezett román raktárkészletekhez hozzájutott, ugyanis a Picht-különítménynek mint portyázó osztagnak nem lehettek fegyverfőlörségei, hiszen ő maga is csupán a rendszeresített fegyverzettel volt ellátva, és ennek megfelelően a létszámhoz szabott készletekkel rendelkezett. Szemmel láthatóan csak kemény harcok árán lehetett bevenni a várost. A visszavonuló románok körében két vélemény fogalmazódott meg: megtámadni Turnu Severint, vagy minél sürgősebben folytatni a visszavonulást. Végül, mivel Demetriade szabad utat akart nyitni csapatainak, parancsot adott a város visszafoglalására (DRAGALINA 2009: 477). Ez a döntés nyilvánvaló idővesztéssel járt, és elősegítette Szívó ezredes üldöző csapatainak, hogy beérjék a menekülő románokat.

A támadás november 24-én délben két irányból indult a várost védő német századok ellen: északról és keletről Sravache ezredes támadott az 1. gyalogdandárral, míg délről és nyugatról Lupascu ezredes a 2. gyalogdan-

dárral. A Picht-különítmény segítségével az osztrák–magyar Cserna-csoport kerékpáros dandára és a Dunán áthajózott bolgár századok, illetve a fedélzeti lövegek tüzevel a Dunán manőverező osztrák–magyar monitorok siettek. A románok nem erőltették a harcot, mivel sok tisztnek és katonának a háza és családja a városban volt (DRAGALINA 2009: 477). A románok számára kudarcral végződött harc késő estig tartott, amikor is Demetriade ezredes belátta, hogy hiábavaló a küzdelem, mert időközben nyugat felől vészesen közeledtek és beavatkoztak a harcokba Szívó ezredes üldöző csapatai. A román hadosztályparancsnok elrendelte a támadás beszüntetését és a visszavonulás folytatását. Másnap a város polgárainak egy csoportja 216 román katona holttestét temette el (MOCANU 1986: 81). A Szívó-csoport a városkörnyéki harcok során 1000 hadifoglyot ejtett, két löveget, egy revolverágyút, 300 darab egyéb járművet és 70 darab vasúti kocsit zsákmányolt (SZÍVÓ 30). Demetriade ezredes döntéseiben magára hagyatva arra az elhatározásra jutott, hogy saját erőből, a craiovai vasút- és főútvonalat délről megkerülve hadosztályával kierőszakolja az átjutást Olténián. A románok célja az volt, hogy az Olt alsó folyásán átkelőt keressenek, és csatlakoznak a főerőkhöz (SZÍVÓ 30). A menekülők a Zsil folyón december 1-jén Zavalnál keltek át. Mindent, ami nélkülözhető volt – szekereket, lőszeres ládákat és egyéb hadtápanyagot –, a románok már induláskor a Valea Copcii szakadékba dobtak. A menetoszlopok utóvédjét a Stravache ezredes vezette 1. vegyes dandár képezte, mely ekkorra a 17. Mehedinti gyalogezred két zászlóaljára apadt. Szívó ezredes csapatai nap mint nap tűzösszeköttetésben álltak a menekülőkkel (KIRIȚESCU 1. 1989: 478). A románok az Olt folyót december 5-én érték el, jobb szárnyon az 1. gyalogdandár Chilieni és Tia Mare településeknél, a csapatok zömét adó 2. gyalogdandár pedig a bal szárnyon Izbiceninél foglalt állást. A csoport létszáma ekkorra észrevehetően csökkent, Szívó szintén említést tesz erről a menekülő ellenség körében tapasztalt jelenségről, de csupán fogolyvallomásokból szerzett adatokra hivatkozik (SZÍVÓ 40). A katonák egy része a visszavonulási útvonalon található településekről származott, és valószínűleg útközben lemaradtak. Annak lehetősége nem zárható ki, hogy a visszavonuló hadosztályból a katonák megszöktek vagy visszamaradtak lakhelyükön, vagy annak közelében. Számos forrás és dokumentum, így Falkenhayn által közölt adatok szerint, de az Osztrák–Magyar Monarchia vezérkarának hivatalos jelentései, valamint Szívó ezredes beszámolója az üldözés végkifejletéről nagyszámú foglyul ejtett román katonáról ad tájékoztatást (MOCANU 1986: 82).

A kísérlet nem sikerült, ugyanis a menekülő román hadosztály az Olt és a Duna összefolyásánál kénytelen volt megállni, mivel az Olton át vezető hidat a Mackensen tábornok csapataihoz tartozó műszaki alakulat kelet

felől lezárta (SZÍVÓ 49). Az őszi esőzések következtében az Olt annyira megáradt, hogy az átkelés csakis hídon át volt lehetséges. Az izbiceni hidat viszont a visszavonuló románok már korábban felrobbantották, a tőle északra lévő soenesti, illetve délre az islazi hidak pedig már a támadó osztrák–magyar és német csapatok kezén voltak. A román Cserna-csoport beszorult a Duna és az Olt által határolt területre, amelyet Szívó ezredes a szárazföldi nyitott oldalon mintegy 4000 katonát, 27 löveget, 39 géppuskát és 200 lovas számláló csapataival lezárta (NAGYBACZONI 1922: 160; SZÍVÓ 42). Demetriade ezredes, miután ezredeinek roncsai állást foglaltak a folyó mentén, még megpróbálta járhatóvá tenni az izbiceni hidat, erre azonban már nem volt sem ideje, sem pedig lehetősége, hiszen nem álltak rendelkezésére megfelelő műszaki anyagok a helyreállítási munkákhoz. December 6-án két román század még egy utolsó kitörési kísérletet hajtott végre, de Demetriade ezredes a kilátástalan harc helyett végül a megadás mellett döntött.

Mielőtt a fehér zászlót állásaikra kitézték volna, állítólag az ütegparancsnokok parancsára a kezelőszemélyzet használhatatlanná tette a lövegek egy részét, néhány géppuskát pedig az Oltba dobtak, a 17. Mehedinti ezred pedig elégette zászlaját. A fegyverletétel során a Szívó-csoport kezére került 10 zászlóalj (az 1., a 17. és a 31. gyalogezred állománya), egy lovas század, hat üteg 26 darab löveg, 8000 gyalogos, 80 lovas.

Szívó ezeket az adatokat (SZÍVÓ 46, 47, 48) a megadás során az 1. román hadosztálytól kapta kézhez, amelyeket Demetriade ezredes első közlésének lehet tekinteni. A pontosított adatokat a románok december 7-én állították össze, amely jelentés az alábbi számokat tartalmazta: hadifogságba esett 323 főtiszt, 11 706 katona; zsákmányolt hadianyag: 25 darab löveg, 12 darab géppuska, 1180 ló, 110 darab megrakott lőszeres kocsi, 205 darab málhás kocsi. Szívó a Cserna-szakaszon állásban lévő románok számát (1. hadosztály) 16 000 főben állapította meg. Arra is hivatkozott, hogy a visszavonuló hadosztálytól a katonák lakhelyük közelében visszamaradhattak, és átöltöztek civil ruhába. A jelzett hadosztálylétszám becslés adat lehet, és tekintettel a harcok nem túlságosan intenzív voltára, a hadifogságot szenvedett román katonák száma meglehetősen magas. A sikerről Falkenhayn tábornok is beszámolt visszaemlékezésében, bár az általa közölt adatok nem tekinthetők teljes mértékben hitelesnek. Szívó ezredes csapatai a Csernától az Oltig a 250 km-es üldözés során 14 700 hadifoglyot ejtettek, és 36 darab löveget zsákmányoltak. Nagybaczoni Nagy Vilmos (NAGYBACZONI 1922: 160) arról tesz említést, hogy a Szívó-dandár az Olt torkolatvidékén megadásra kényszerítette az 1. román hadosztályt, 10 000 hadifoglyot ejtett, és 40 löveget zsákmányolt. Ugyanezek az adatok szerepelnek József főherceg *A világháború amilyenek én láttam* című művének 80. oldalán is.

(Az akkori szokásnak megfelelően a Szívó-csoport is elkészítette csapatjelvényét, amelyen egy román legénységi sapka és alatta a 14 700-as szám látható, utalva a harcok során foglyul ejtett román katonák nagyságrendjére.) A kérdésünk az, hogy mindezek alapján beszélhetünk-e arról, hogy a szóban forgó harcok során a románok véres vesztesége 5300 katonára lehetett? Lehetséges, hiszen a veszteségek pótlása a románoknál is biztosított volt, nem is említve, hogy viszonylag jelentős erőket vezényeltek át a hadosztálytól a Zsil-völgyi harcok körzetébe, ahol szintén veszteségeket szenvedtek el.

A kapituláció hivatalos ceremóniájára a közeli Rosianu kastély nagytermében került sor (KIRIȚESCU I. 1989: 479). Szívó ezredes méltatta Demetriade csapatainak a hosszúra nyúlt visszavonulás alatt tanúsított bátorságát és szívósságát. Érdeemes megemlíteni, hogy Scarlet Demetriade ezredes hadifogságból való szabadulása után, 1919-ben Iași városában perbe fogták és elítélték. Azzal vádolták, hogy felsőbb parancs nélkül, fölöslegesen támadta meg Turnu Severint. Büntetése korhatár előtti nyugdíjazás lett. Keserűségében később önkézével vetett véget életének (KIRIȚESCU I. 1989: 480), megengedve az ezredesnek, hogy kardját megtartsa (ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI 1938: 909). Az ezt követő beszélgetés során tudták meg a románok, hogy aznap, 1916. december 6-án, Bukarest is elesett, következésképp minden további ellenállásuk teljesen fölösleges lett volna (KIRIȚESCU I. 1989: 479). A fogságba került román tisztek és közkatonák száma – Demetriade segédtisztje, Nicolae Defleury százados szerint – 8000 ember lehetett, ők a sopronnyéki hadifogolytáborba kerültek (DEFLEURY 1940).

A románok a közel két hétig tartó visszavonulás alatt, a Kühne tábornok vezette német LIV. hadtest hátában több mint 250 km-t tettek meg, miközben szorosan a nyomukban üldözte őket a Szívó ezredes által vezetett osztrák–magyar 145. népfelkelő gyalog- és a 2. német kerékpáros dandár.

KÖVETKEZTETÉS

A románok a hadba lépésüktől számítva igen nagy veszteségeket szenvedtek el. Reális számvetések alapján csupán Kelet-Magyarország ellen 420 000 katonával vonultak fel. Ez a szám a hadműveletek menetében olykor módosult, például amikor a dobudzsai helyzet válságosra fordult, néhány hadosztályt az erdélyi frontról oda irányítottak. Falkenhayn seregének támadásakor viszont Dobrudzsából vontak el erőket, hogy megakadályozzák az Erdélyben fenyegető katasztrofális vereséget.

A rendelkezésre álló adatok szerint a Kelet-Magyarország elleni támadó csapatok létszámához viszonyítva, ide érve a Havasalföldön és Bukarest

bevételénél elszenvedett veszteségeket is, körülbelül 100 000 román katona esett hadifogságba. A halottak és eltűntek számát 150 000 főre lehet becsülni. A sebesültek száma körülbelül 150–170 000 főre volt tehető. A nagy menekülés során a Szeret folyót körülbelül 100 000 román katona érte el, ahol már megjelentek a nagyobb orosz seregtestek, akik jelentős részben átvették a románoktól a védelmi feladatokat. A Moldvában gyülekező román seregroncokat újabb korosztályok behívásával, orosz és francia segédlettel fél év alatt újjászervezték, és miután az antanthatalmaktól érkezett felszereléssel felfegyverezték, azokat ismét a harcpontra rendelték, ahol már francia tisztek vezetésével derekasan megállták a helyüket. (Francia irányítás alatt még kisebb ellencsapások végrehajtására is vállalkoztak, például az Ojtozi-szorosban, valamint Mărășești környékén.)

Az oroszországi események következtében a románok – a központi hatalmak asszisztálása mellett – hat megmaradt gyalogos hadosztállyal még bevonulhattak Besszarábiába, de 1918. március 8-án Bukarestben kénytelenek voltak békét kötni a központi hatalmakkal, a bukaresti békeszerződést aláírva (NÉMETH 2014: 438–442). Ezzel megszüntették az 1916. augusztus 17-én az antanthatalmakkal kötött konvenció előírásait. (A vereség és az elszenvedett veszteségek ellenére 1919-ben a román hadsereget – ismét csak francia segédlettel – rendbe szedték annyira, hogy elegendő erőt tudtak felvonultatni a lefegyverzett Magyarország ellen.)

A Szívó-csoport, miután az Olt torkolatánál felszámolta a román ellenállást, tovább folytatta a harcot a IX. német hadsereg kötelékében, de immár Mackensen tábornagy seregcsoportjában. A Cserna-csoport tevékenységét az első világháborús román történetírásban a hősiesség példájaként tartják számon. Az 1916-os őszi harcok egyetlen olyan hadosztálya, amely a frontvonalon nem szenvedett vereséget, állásait pedig csak az általános visszavonulás miatt kellett feladnia. Turnu Severintől az Oltig tartó, 12 napos visszavonulási útjukat pedig a Cserna-csoport Odüsszeiájaként emlegetik. Az üldözés során a hozzá beosztott megerősítő alegységeket a dandár visszairányította az eredeti alakulatokhoz (Picht-különítmény), maga pedig folytatta a menetét Bukaresten át a Szeret folyóig, ahol a 217. német hadosztály alárendeltségébe lépett.

A kialakult hadműveleti helyzet és a szervezeti változások során a Karánsebesen megalakított csoportparancsnokság mint vezető szerv fölöslegessé vált, ezért Szívó ezredes kérte az Osztrák–Magyar Monarchia hadvezetőségétől annak megszüntetését. A kérést az illetékesek akceptálták, és a csoportparancsnokságot felszámolták úgy, hogy csapatai továbbra is részt vettek a harcokban. Ugyanakkor az uralkodó (IV. Károly) egy Szívó ezredesnek címzett köszönőlevélben fejezte ki elismerését a csoport hősiességéért (SZÍVÓ 58–59).

IRODALOM

- BORNEMISZA Félix m. kir. folyamőr kapitány, Vitéz: *Magyar hajóhadak a Dunán*. Kiadja: Turcsány Antal, Budapest, 1928.
- CZERNIN Ottokar: *Im Weltkrieg*. Berlin–Wien, 1919.
- DEFLEURY, Nicolae: *Divizia de la Cerna. De pe front în captivitate 1916–1918. Amintiri, gânduri, ipesii*. (A csernai hadosztály. A frontról a fogságba 1916–1918. Emlékek, gondolatok, benyomások). Editura Ramuri, Craiova, 1940.
- DRAGALINA, Virgil Alexandru: *Viata tatalui meu, generalul Ioan Dragalina*. (Apám, Ioan Dragalina tábornok élete). Editura Militară, București, 2009.
- ENCICLOPEDIA ROMÂNIEI. Vol. I. Statul. (Románia enciklopédiája, I. kötet, Az állam) Imprimeria națională, București, 1938.
- HAJDU Tibor–PÖLLMANN Ferenc: *A régi Magyarország utolsó háborúja 1914–1918*. Osiris Kiadó, Budapest, 2014.
- Dr. HERMANN Róbert (szerk.): *Magyarország hadtörténete. III. kötet. Magyarország a Habsburg Monarchiában 1718–1919*. Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016.
- JÓZSEF FÖHERCEG: *A világháború amilyenek én láttam. IV. kötet*. A Magyar Tudományos Akadémia kiadása, Budapest, 1930.
- KIRIȚESCU, Constantin: *Istoria războiului pentru întregirea României 1916–1917. Vol. I*. (Románia egyesítéséért folytatott háború története 1916–1917. I. kötet). Editura Științifică Enciclopedică, București, 1989.
- Dr. MOCANU V. colonel: *Timp al îndârjirilor eroice 1916–1917*. (A hősiesség kitaratás ideje 1916–1917). Editura Militară, București, 1986.
- NAGYBACZONI NAGY Vilmos m. kir. vk. alezredes: *A Románia elleni hadjárat 1916–1917. I. kötet*. A m. kir. Honvédelmi Minisztérium kiadása, 1922.
- NÉMETH István (szerk.): *Az első világháború 1914–1918. Tanulmányok és dokumentumok*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2014.
- ROMSICS Ignác (szerk.): *Magyar történeti szöveggyűjtemény*. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.
- ȘEICARU, Pamfil: *România in Marele Razboi*. (Románia a Nagy Háborúban). Editura Eminescu, București, 1994.
- SZÍJJ Jolán (főszerk.)–RAVASZ István (szerk.): *Magyarország az első világháborúban. Lexikon A–Zs*. Petit-real Könyvkiadó, Budapest, 2000.
- SZÍVÓ Sándor (bunyai) m. kir. altábornagy: *Falkenhayn és a mehádiai csoport tevékenysége az oláhországi hadjárat alatt*. HM-HIM levéltár. Nytsz.: 546/I/I. (59 oldal és öt térképvázlat).

*The struggle of the 145th Austro-Hungarian Uprisers' Infantry Brigade
in the Orsova area in 1916*

On 27th August, 1916, Romania launched an unprovoked act of military aggression against the Austro-Hungarian Monarchy, which was based on Romania's agreement with the Entente powers made on 17th August, 1916. Its aim was to occupy Bukovina, Transylvania and the Bánát region, and, secretly, it also aspired to seize Bessarabia. Romania was basically preparing for defensive operations against Bulgaria. The Romanian attack developed along the eastern and southeast borders of Hungary. However, the Romanian forces suffered devastating defeat both in Transylvania and Dobruja. Their attack, whose goal was to take hold of the Bánát, was repelled by the 145th Austro-Hungarian Uprisers' Infantry Brigade commanded by Colonel Baron bunyai Szívó Sándor. In a bitter struggle, relating to the successful Austro-Hungarian and German operations conducted in Transylvania, the Colonel and his unit forced the opposing 1st Romanian Infantry Division into retreat. During their pursuit, Colonel Szívó compelled the retreating Romanian troops to surrender at the confluence of the Olt and the Danube rivers and took them prisoner on 16th December, 1916.

Key words: Colonel Baron bunyai Szívó Sándor, General Ioan Dragalina, Colonel Demetriade, 1st Romanian Infantry Division, 145th Austro-Hungarian Uprisers' Infantry Brigade, Orsova–Mehádia defense line, Cserna Detachment, Szívó Detachment

*Borba 145. narodnoustaničke pešadijske brigade u okolini Oršove
1916. godine*

Na osnovu sporazuma sklopljenog 17. avgusta 1916. sa silama Antante Rumunija je – *neisprovocirano* – 27. avgusta 1916. izvršila vojnu agresiju na Austrougarsku monarhiju (AUM), sa ciljem da prisvoji Bukovinu, Erdelj i Banat, ali je potajno imala nameru da uzme u svoj posed i Besarabiju. Prema Bugarskoj su Rumuni pripremali u osnovi odbrambene vojne operacije. Napad se razvio duž istočnih i jugoistočnih granica Mađarske. Rumunska vojna sila je doživela težak poraz i u Dobruđi i u Erdelju. Napad usmeren na osvajanje Banata zaustavila je austrougarska 145. narodnoustanička pešadijska brigada pod komandom pukovnika barona Šandora Sivoša od Bunje. U ogorčenoj bici – povezujući se sa uspešnim austrougarskim i nemačkim ratnim operacijama u Erdelju – prisilio je na povlačenje I rumunsku pešadijsku diviziju. Pukovnik Sivoš je tokom potere za pobeđenima koji su se dali u bekstvo, 6. decembra 1916. godine prinudio neprijateljske trupe na predaju na prostoru gde reka Olt utiče u Dunav i zarobio njihove vojnike zajedno sa preostalom opremom.

Ključne reči: baron Šandor Sivoš od Bunje, brigadni general Joan Dragalina, pukovnik Skarlat Demetrijad, 1. rumunska pešadijska divizija, 145. austrougarska narodnoustanička pešadijska brigada, odbrambeni pojas Oršova-Mehadija, grupa Černa, grupa Sivoš